Lietas arhīva Nr. CA-1079-20/20
ECLI:LV:RAT:2020:0430.C29381519.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020. gada 30. aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā :
tiesnese referente L.Pliča
tiesneses D.Jansone un A.Veita
rakstveida procesā izskatīja vienkāršotas procedūras lietu SIA „GelvoraSergeļ" prasībā pret /pers. D/ un /pers. E/ par naudas piedziņu sakarā ar SIA „GelvoraSergeļ" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 1. oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019. gada 12. jūnijā SIA „GelvoraSergeļ" cēlusi vienkāršotas procedūras prasību pret /pers. D/ un /pers. E/ par naudas piedziņu.

Prasībā norādīti šādi apstākļi :

[1.1] 2007. gada 21. decembrī SIA „INSERVISS GROUP" kā aizdevēja un /pers. D/ (turpmāk – atbildētāja) kā aizņēmēja noslēdza aizdevuma līgumu Nr. 21120701Q3O (turpmāk – Līgums). Saskaņā ar Līgumu atbildētājai līdz 2012. gada 21. decembrim bija jāveic aizdevuma galvenā parāda un procentu par aizdevuma lietošanu samaksa, veicot regulārus ikmēneša maksājumus. Atbildētāja saistības neizpildīja, tādēļ 2012. gada 22. decembrī iestājās atbildētājas nokavējums.

[1.2] Ar 2011. gada 8. marta Cesijas līgumu un 2011. gada 21. novembra grozījumiem pie Cesijas līguma SIA /Nosaukums B/ kā cedents no Līguma izrietošās prasījuma tiesības nodeva cesionāram UAB „GELVORA", kuru pārstāv tās filiāle Latvijā.

2014. gada 18. decembrī UAB „GELVORA" Latvijas filiāles uzņēmums kā organizatoriski saimnieciska vienība mantiskā ieguldījuma veidā ieguldīta SIA „GelvoraSergeļ". Līdz ar to uz prasītāju pārgāja visa UAB „GELVORA" manta, saistības un prasījuma tiesības, un prasītāja kļuva par atbildētājas jauno kreditoru.

[1.3] Prasītājai radušies ar parāda atgūšanu saistītie izdevumi, kas ir pieskaitāmi galvenajam parādam.

Līgumiskos procentus prasītāja aprēķinājusi, piemērojot pielīgto procentu likmi 1,55 % mēnesī no neatmaksātā galvenā parāda un atskaitot atbildētājas samaksātos procentus, par periodu no 2007. gada 21. decembra līdz aprēķina sagatavošanas dienai 2019. gada 31. maijam.

Saskaņā ar līguma noteikumiem atbildētājas nokavējums dod pamatu prasītājai aprēķināt un pieprasīt no atbildētājas līgumsodu 0,5 % apmērā no neapmaksātās summas par katru nokavēto maksājuma dienu. Saskaņā ar labas ticības, samērīguma un dispozitivitātes principiem prasītāja aprobežo līgumsoda pieaugumu 10 % apmērā no nesamaksātās galvenās parāda summas.

[1.4] 2007. gada 21. decembrī, noslēdzot Galvojuma līgumu Nr. 21120701Q3O/G1, atbildētājs /pers. E/ (turpmāk – galvinieks) uzņēmās atbildēt par parāda samaksu kā pats parādnieks.

[1.5] Ievērojot minēto un pamatojoties uz Civillikuma 1., 1587., 1589., 1651., 1652., 1662., 1716., 1717., 1720., 1753., 1756., 1765.,1759., 1763., 1765., 1790., 1773., 1775., 1779., 1793., 1801., 1828., 1838., 1934., 1943., 1946. un 2021. pantu, prasītāja lūdz piedzīt no /pers. D/ galveno parādu 1816,78 *euro*, parāda atgūšanas izdevumus 17 *euro*, līgumiskos procentus 1816,78 *euro*, līgumsodu 181,67 *euro* un tiesas izdevumus. Ja piedziņa no /pers. D/ nav iespējama, parādu un tiesas izdevumus piedzīt no /pers. E/.

[2] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 1. oktobra spriedumu prasība apmierināta daļēji, piedzenot prasītājas labā no atbildētājas, bet sprieduma nepilnīgas vai neiespējamas izpildes no atbildētājas gadījumā – no galvinieka galveno parādu 1816,78 *euro*, parāda atgūšanas izdevumus 17 *euro*, līgumsodu 181,67 *euro*, līgumiskos procentus 804,48 *euro* un tiesas izdevumus, un nosakot tiesības prasītājai par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus no nesamaksātās galvenā parāda summas, ievērojot to, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem :

Ar lietas materiāliem pievienotajiem pierādījumiem ir pierādīts, ka cesijas darījuma ceļā prasītāja ieguva prasījuma tiesības pret atbildētājiem par parāda piedziņu.

[2.1] No Līguma izriet, ka aizdevums atbildētājai izsniegts uz 60 mēnešiem, tomēr maksājumu grafikā redzams, ka atbildētāja apņēmusies līdz 2010. gada 21. jūnijam atmaksāt aizdevuma pamatsummu un procentus atbilstoši maksājumu grafikā noteiktajam ikmēneša maksājumu apmēram. Ievērojot to, ka atbildētāja 2007. gada 21. decembrī iemaksājusi avansu un laikā no 2008. gada 9. janvāra līdz 2010. gada 10. septembrim veikusi daļēju aizdevuma atmaksu, kā arī Līguma 5.8. punktā ietverto atbildētājas piekrišanu naudas līdzekļu pārskaitīšanai preces pārdevējam, nav pamata apšaubīt, ka atbildētāja ir saņēmusi aizņēmumu prasītājas norādītajā apmērā.

No parāda aprēķina redzams, ka atbildētājas aizdevuma pamatsummas parāds Līguma pēdējā dienā – 2012. gada 21. decembrī ir 1276,84 lati jeb 1816,78 *euro*. Savukārt nokavējums sācies 2012. gada 22. decembrī.

Ievērojot Civillikuma 1811., 1828., 1832. un 1835. panta regulējumu, ņemot vērā to, ka atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus tam, ka saistības pret prasītāju būtu nokārtojusi lielākā apmērā, nekā to norāda prasītāja, atzīstams, ka ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem apstiprinās fakts, ka atbildētāja nav izpildījusi savas saistības Līgumā noteiktajā termiņā un apmērā. Ievērojot minēto prasība daļā par galvenā parāda piedziņu ir pamatota un apmierināma.

[2.2] Ņemot vērā Parādu ārpustiesas atgūšanas likuma 6. pantu un Ministru kabineta 2013. gada 29. janvāra noteikumu Nr. 61 „Noteikumi par parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru un izdevumiem, kuri nav atlīdzināmi" 2. punktu, kā arī par to, ka tiesa par pamatotu atzinusi prasību par galvenā parāda piedziņu, apmierināma ir prasība daļā par parāda atgūšanas izdevumu piedziņu.

[2.3] Ņemot vērā Civillikuma 1716., 1717. un 1720. panta regulējumu un atbildētājas pieļauto saistību izpildes nokavējuma iestāšanos, prasītājai ir tiesības prasīt līgumsodu no atbildētājas atbilstoši Līguma 3.1. punkta noteikumiem. Prasītājas aprēķinātais līgumsods, kas samazināts līdz 10 procentiem no galvenā parāda summas, vērtējams kā samērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas rezultātā iespējamo radīto zaudējumu

prasītājai. Tādēļ prasība par līgumsoda piedziņu par periodu kopš atbildētāja pārtrauca veikt maksājumus līdz aizdevuma līgumā noteiktajai aizdevuma pilnīgas atmaksas dienai ir pamatota un apmierināma.

[2.4] Prasītāja tiesas ceļā vēlas piedzīt no atbildētājas aizdevuma lietošanas procentus, kuru apmērs samazināts līdz galvenā parāda summai.

Civillikuma 1764. pants (redakcijā kopš 2014. gada 1. janvāra) paredz procentu aprobežojumus. Lai gan Līgumā puses ir vienojušās par aizdevuma lietošanas procentu apmēru – 1,550 procenti par neatmaksāto naudas līdzekļu summas, un Civillikuma 1764. pants norādītajā redakcijā ir spēkā no 2014. gada 1. janvāra, tas ir, pēc pušu saistības nodibināšanas, tomēr prasītājai savi pienākumi jāpilda un tiesības jāizlieto labā ticībā.

Līguma 2.1. punktā pielīgtas aizdevēja tiesības atkāpties no līguma, ja aizņēmēja palaiž garām divus kārtējos maksājumu termiņus (savlaicīgi neveic kādu no Maksājumu kārtībā pielīgtajiem maksājumiem). Prasība celta 2019. gada 12. jūnijā, kad atbildētājas saistību nokavējums ir gandrīz deviņi gadi, jo pēdējais maksājums veikts 2010. gada 10. septembrī. Saskaņā ar parāda aprēķinu atbildētāja sākusi kavēt maksājumus 2008. gada 7. martā, jo ar šo datumu ir uzsākts līgumsoda aprēķins.

Pieprasot aizdevuma lietošanas procentus par turpat deviņiem gadiem, prasītāja nav rīkojusies godprātīgi un atbilstoši godīgai darījumu praksei. Aizdevuma lietošanas procenti nevar pildīt saistību pastiprināšanas funkciju līdzīgi kā līgumsods un tiem nevar būt sodošs raksturs. Izvērtējot lietas apstākļus un ņemot vērā, ka atbildētājai turpat deviņus gadus tiek sūtīti atgādinājumi, kuros parāda summa arvien pieaug, prasītāja rīkojas pretēji labas ticības principam.

Par pamatotu un apmierināmu atzīstama prasība daļā par aizdevuma lietošanas procentu piedziņu Līguma darbības laikā, savukārt prasība noraidāma daļā par nolīgto procentu piedziņu no atbildētājas par laiku pēc Līguma darbības beigām.

[2.5] Ievērojot Civillikuma 1692., 1695. un 1698. panta noteikumus, un 2007. gada 21. decembrī starp aizdevēju un /pers. E/ noslēgtā galvojuma līguma noteikumus, atzīstams, ka ir pamats prasīt saistību izpildi vispirms no galvenā parādnieka – atbildētājas, bet pilnīgas vai daļējas neizpildes gadījumā – no galvinieka.

[2.6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu no atbildētājas, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no galvinieka, prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi, un valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

[2.7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu prasītājai nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos procentus 6 % gadā, ievērojot to, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

[3] Prasītāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 1. oktobra spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasītājas prasība par līgumisko procentu 1012, 30 *euro* piedziņu par laika periodu no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam. Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti :

Pirmās instances tiesa ir pārkāpusi materiālo un procesuālo tiesību normas, kā arī lietā nepareizi konstatējusi faktus un sniegusi nepareizu lietas apstākļu juridisko novērtējumu.

Tiesa nepareizi secināja, ka no atbildētājiem nav piedzenami līgumiskie procenti par laika periodu no 2012. gada 22. decembra (nākamā diena pēc Līgumā noteiktā aizdevuma pilnas summas samaksas termiņa) līdz 2019. gada 31. maijam (aprēķina sagatavošanas diena), jo Līguma noteikumi neparedz procentu maksāšanas pienākumu tikai par plānoto aizdevuma atmaksas termiņu vai Līguma darbības izbeigšanos noteiktā termiņā.

Aizdevuma lietošanas procenti ir aprēķināti saskaņā ar Civillikuma un Līguma noteikumiem, tādējādi nevar tikt uzskatīti par nesamērīgiem vai neatbilstošiem.

Līgumā puses bija nepārprotami vienojušās par līgumisko procentu likmi un vienojušās par līgumiskajiem procentiem, kas tiek maksāti par sveša kapitāla lietošanu un atdošanas kavējumu visas galvenās parāda saistības spēkā esamības laikā, tātad arī pēc pielīgtā saistību izpildes termiņa iestāšanās. Ievērojot Līguma 5.2. punkta noteikumus, ņemot vērā, ka atbildētāji saistības nav izpildījuši, atzīstams, ka atbildētāji joprojām izmanto aizdotos naudas līdzekļus, kā rezultātā, pamatojoties uz Līguma noteikumiem, rodas un saglabājas pienākums maksāt procentus.

Tiesai bija izvērtējams, vai atbildētāji rīkojas godprātīgi, lietojot aizdotos naudas līdzekļus ilgāk nekā tas paredzēts, neveicot maksājumus un radot kreditoram zaudējumus, tai pat laikā apzinoties, ka atbildētājiem ir pienākums maksāt procentus par aizdevuma summas lietošanu saskaņā ar Civillikumu un Līguma noteikumiem.

Grafikā norādītais procentu apmērs ir tikai provizorisks aprēķins nevis līdzēju vienošanās par fiksētu procentu apmēru naudas izteiksmē. Līdz ar to nepamatots ir tiesas secinājums, ka atbildētājiem ir jāmaksā prasītājai tikai tie līgumiskie procenti, kas ir provizoriski norādīti maksājumu grafikā.

Tiesa Līgumā noteikto aizdevuma atmaksas termiņu kļūdaini uzskatījusi par Līguma darbības beigām un līgumisko procentu saistības izbeigšanās datumu. Procentu, galvenā parāda un līgumsoda samaksas saistība nav izbeigusies nevienā no Civillikuma desmitajā nodaļā „Saistību tiesības" noteiktajiem saistību izbeigšanās veidiem. Tiesai, konstatējot, ka zudis pamats veikt līgumisko procentu aprēķinu, būtu pienākums aprēķināt likumiskos nokavējuma procentus par periodu, kurā pēc tiesas ieskata līgumiskie lietošanas procenti atzīstami par nesamērīgiem. Apstāklis, ka prasītāja nav lūgusi likumisko procentu piedziņu, konkrētajā gadījumā nevar būt par pamatu likumisko procentu nepiemērošanai, jo sākotnēji prasītāja nevar paredzēt, ka tiesa noraidīs prasījumu par līgumisko procentu piedziņu, kas savā ziņā ietver prasījumu par likumisko procentu piedziņu.

[4] Atbildētājiem par lietas izskatīšanu sakarā ar apelācijas sūdzību paziņots savlaicīgi Civilprocesa likuma 56. pantā noteiktajā kārtībā, nosūtot paziņojumu par apelācijas tiesvedības ierosināšanu un lietas izskatīšanu rakstveida procesā uz atbildētāju deklarētajām dzīvesvietām. Atbildētāju paskaidrojumi par apelācijas sūdzību tiesā nav saņemti.

Motīvu daļa

[5] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi lietas materiālus, iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, apsvērusi apelācijas sūdzības motīvus un novērtējusi to kopumā, atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un SIA „GelvoraSergel" prasība ir daļēji apmierināma šādu iemeslu dēļ:

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426. panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Apelācijas sūdzībā prasītāja pārsūdzējusi spriedumu daļā, ar kuru prasība noraidīta. Savukārt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 1. oktobra spriedums daļā, ar kuru prasītājas labā no atbildētājas piedzīts galvenais parāds 1816,78 *euro*, parāda atgūšanas izdevumi 17 *euro*, līgumsods 181,67 *euro* un līgumiskie procenti 804,48 *euro*, noteiktas prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus no nesamaksātās galvenā parāda summas, un noteikts, ka sprieduma nepilnīgas vai neiespējamas izpildes no atbildētājas gadījumā parāds piedzenams no galvinieka, nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijai prasība izskatāma daļā par aizdevuma lietošanu jeb līgumisko procentu 1012,30 *euro* piedziņu par laika periodu no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam.

[5.1] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti šādi tiesas konstatēti apstākļi :

- 2007. gada 21. decembrī starp aizdevēju SIA /Nosaukums B/ un atbildētāju /pers. D/ 2007. gada 21. decembrī noslēgts aizdevuma līgums Nr. 21120701Q3O, saskaņā ar kuru atbildētāja aizņēmusies naudas līdzekļus 1634,01 *euro*. Tai pat dienā starp aizdevēju un atbildētāju /pers. E/ noslēgts Galvojuma līgums Nr. 21120701Q3O/G1, saskaņā ar kuru atbildētājs aizdevējai apņēmies kā pats parādnieks atbildēt par zaudējumiem, kuri

aizdevējam var rasties sakarā ar minētā aizdevuma līguma saistību savlaicīgu nepildīšanu, nepienācīgu nepildīšanu vai nepildīšanu.

- Saskaņā ar 2011. gada 8. marta cesijas līgumu un 2011. gada 21. novembra grozījumiem pie tā SIA „INSERVISS GROUP" savas no Līguma izrietošās prasījuma tiesības pret atbildētājiem cedēja UAB „Gelvora". UAB „Gelvora" mainījusi nosaukumu uz SIA „GelvoraSergeļ".

- Saskaņā ar Līgumā pielīgto aizdevuma atmaksas termiņu atbildētājai bija pienākums pilnā apmērā veikt aizdevuma pamatsummas un procentu par aizdevuma lietošanu (jeb līgumisko procentu) atmaksu līdz 2012. gada 21. decembrim.

[5.2] Ar Aizdevuma līgumu puses pielīgušas ikmēneša procentus 1,550 % no neatmaksātās naudas līdzekļu summas. Aizdevuma līgumā ietvertajā maksājuma kārtības grafikā ikmēneša procenti par aizdevuma lietošanu 1108,76 *euro* aprēķināti par laiku no 2007. gada 21. decembra līdz 2012. gada 21. decembrim, par 60 mēnešiem, kuru laikā atbilstoši grafikam atbildētājai jāveic pilna aizdevuma un procentu samaksa.

Prasītāja sagatavojusi parāda summas aprēķinu uz 2019. gada 31. maiju, aprēķinot aizdevuma lietošanas procentus par laiku no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam, kopā par 2351 kavētām dienām, un lūdzot līgumiskos procentus piedzīt pamatparāda summas apmērā. No aprēķina redzams, ka Līgumā noteiktajā aizdevuma atmaksas termiņā atbildētāja nav samaksājusi aizdevuma lietošanas procentus 565,39 latus jeb 804,48 *euro*.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu apmierināta prasība daļā par aizdevuma lietošanas procentu 804,48 *euro* piedziņu par laiku līdz Līgumā noteiktajam aizdevuma atmaksas datumam, savukārt prasība daļā par līgumisko procentu 1012,30 *euro* piedziņu par laiku no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam noraidīta, atzīstot prasītājas rīcību, pieprasot aizdevuma lietošanas procentus par turpat deviņiem gadiem, par neatbilstošu labas ticības principam.

[5.3] Procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls paraksti nes augļus. Procentiem nedrīkst piedēvēt soda raksturu un jaukt to ar procentos izteiktu līgumsodu. Civiltiesiskos strīdos pārmērīgi augsti procenti var kalpot par pamatu līguma noteikumu atzīšanai par neatbilstošiem labiem tikumiem (*skat. Senāta 2012. gada 17. decembra spriedumu lietā Nr. SKC-262/2012*).

Labas ticības princips nozīmē to, ka katram savas tiesības jāīsteno un subjektīvie pienākumi jāpilda, ievērojot citu personu pamatotās intereses. Tātad Civillikuma 1. pants pieprasa, lai civiltiesisko attiecību dalībnieki rēķinātos viens ar otru un respektētu pretējās puses intereses, palīdzot novērst gadījumus, kuros līdzēji savas tiesības izmanto vai pienākumus izpilda neattaisnojamā veidā vai neattaisnojama mērķa sasniegšanai, rīkodamies pēc likuma vai tiesiska darījuma burta, taču pretēji to patiesajiem mērķiem (*skat. Senāta 2017. gada 24. augusta spriedumu lietā Nr. SKC-211 (C28461011)*.

Savukārt Civillikuma 1. pants par tiesību izlietošanu un pienākumu pildīšanu pēc labas ticības pēc būtības ir saistāms ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5. pantu par līgumslēdzēju pušu tiesisko vienlīdzību. Šī panta otrās daļas 5. punkts nosaka, ka līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie patērētāju nostāda neizdevīgākā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām *(sk. Senāta 2012.gada 17.decembra spriedums lieta SKC-262/2012).*

Ņemot vērā, ka Līgums, pamatojoties uz kura neizpildi celta šī prasība, ir noslēgts par aizdevumu sakarā ar uzkopšanas sistēmas „KIRBY" iegādi starp pakalpojuma sniedzēju (preces pārdevēju) un atbildētāju kā fizisku personu, tiesai nerodas šaubas, ka atbildētāja šajā lietā ir uzskatāma par patērētāju attiecībā pret aizdevuma sniedzēju. Izšķirot civiltiesisku strīdu, tiesai ir jāizvērtē līguma noteikumi pušu tiesiskās vienlīdzības, t.sk. labticīguma aspektā, ņemot vērā apstākli, ka saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3. un 4.punktu atbildētājs ir atzīstams par patērētāju.

Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam par netaisnīgu līguma noteikumu uzskatāms noteikums, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Tiesas kolēģija atzīst, ka, lai arī likumdevējs līdz 2014. gada 1. janvārim nebija ietvēris Civillikuma 1764. pantā normu, kas noteic, ka par prettiesiskiem uzskatāmi nesamērīgi un godīgai darījuma praksei neatbilstoši principi, un šī norma tiešā veidā nav piemērojama attiecībā uz izskatāmo strīdu, ievērojot pirms šīs normas pieņemšanas nostiprinājušos tiesu praksi patērētāju tiesību strīdos, kontekstā ar tiesas pienākumu pārbaudīt iespējamo patērētāja tiesību pārkāpumu, pirmās instances tiesai bija pamats izvērtēt prasītājas veiktā līgumisko procentu aprēķina atbilstību gan Civillikuma 1. panta, gan Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5. panta prasībām.

Jēdziens „godīga darījumu prakse" uzskatāms par Civillikuma 1.pantā nostiprinātā labas ticības principa atvasinājumu. Ar godīgu darījuma praksi saprot labas ticības principa imperatīvu izpausmi tieši attiecībā uz līgumsaistībām. Godīgas darījumu prakses jēdzienu raksturo godīgums, atvērtums un darbošanās, respektējot otra līdzēja intereses. Darbība neatbilst godīgai darījumu praksei, ja līdzējs izmanto otras puses: ekonomisko atkarību, maksātnespējas problēmas, pozīciju vājumu, neveic pasākumus, lai līguma pārkāpuma gadījuma mazinātu radītos zaudējumus, kavējas celt prasību, pieaudzējot līgumsodu u.c.

Prasība par parāda piedziņu celta 2019. gada 12. jūnijā, kas ir vairāk kā sešus gadus pēc saistības izpildes termiņa notecēšanas un vairāk kā deviņus gadus pēc tam, kad bija veikts pēdējais maksājums. Lietas materiālos nav norādes uz to, ka pēc 2010. gada 10. septembra starp pusēm būtu notikusi abpusēja komunikācija vai puses būtu vienojušās par aizdevuma atmaksas termiņa pagarinājumu, kas norādītu uz to, ka prasītājai bija saprātīgs pamats vilcināties ar atkāpšanos no Līguma vai prasības celšanu.

Tādējādi fakts, ka prasītāja apstākļos, kad maksājumu kavējums, pēc kura prasītāja aprēķinājusi līgumsodu, bija iestājies jau 2008. gada 7. martā un pēdējais ar aizdevuma atmaksu saistītais maksājums no atbildētājas saņemts 2010. gada 10. septembrī, nav izmantojusi pielīgto tiesību lauzt līgumu, bet gan ir turpinājusi sūtīt atbildētājai vairākus brīdinājumus par saistību izpildi, norādot aizvien pieaugošu parādsaistību apmēru, un cēlusi prasību vien 2019. gada 12. jūnijā, ir pamats secināt, ka prasītāja pieļāvusi neattaisnotu kavēšanos savlaicīgi celt tiesā prasību par parāda piedziņu, faktiski veicinot līgumisko procentu nesamērīgu pieaugumu. Līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka prasītāja savas kreditora tiesības izlieto pretēji labas ticības principam, un prasītais līgumisko procentu apmērs nav taisnīgs un samērīgs.

[5.4] Tiesas kolēģija nepievienojas pirmās instances tiesas atzinumam, ka 2012. gada 21. decembrī beidzās līgumisko procentu samaksas saistība, jo lietā nav konstatējams neviens no Civillikuma desmitajā nodaļā „Saistību tiesību izbeigšanās" noteiktajiem saistību izbeigšanās veidiem. Līdz ar to ar Līgumu nodibinātā pušu saistība ir spēkā esoša un nav izbeigta.

Tiesas kolēģija pievienojas vispārējām tiesību nostādnēm, ka kredītņēmēji ir aizsargājami pret pārlieku lieliem līgumsodiem vai neadekvāti augstiem procentu aprēķiniem. Vienlaikus vērā ņemamas arī kredītdevēja intereses un apstāklis, ka kredītņēmējs turpina lietot viņam aizdoto kapitālu.

Atbilstoši Satversmes 92. pantam ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu tiesu, arī likuma „Par tiesu varu" 3. panta otrajā daļā garantētas personas tiesības uz lietas izskatīšanu, ievērojot visas taisnīguma prasības. Tādējādi taisnīgums atzīstams par vienu no svarīgākajiem tiesvedības principiem (*skat. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: TNA, 2006, 176. lpp.).* Līdz ar to tiesai, izvērtējot prasītājas veikto aizdevuma lietošanas procentu aprēķinu, bija jāvadās no taisnīguma un samērīguma principiem.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka par taisnīgu un samērīgu uzskatāms līgumisko procentu apmērs par laiku no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam 702,12 *euro*, kas ir seši procenti no simta gadā un atbilst Civillikuma 1765. panta otrajā daļā noteiktajam likumisko procentu apmēram par tāda naudas parāda samaksas nokavējumu, kas kā atlīdzība nolīgta līgumā par preces piegādi, par pirkumu vai

pakalpojuma sniegšanu, kur līguma attiecībās piedalās patērētājs. Pārējā daļā prasība par līgumisko procentu piedziņu prasība noraidāma kā nepamatota, nesamērīga, netaisnīga un neatbilstoša vispārīgiem tiesību principiem.

[5.5] Prasītājas norādītais arguments, ka aizdevuma procenti aprēķināti saskaņā ar Civillikuma un Līguma noteikumiem, pats par sevi nepadara aprēķinātos aizdevuma lietošanas procentus par samērīgiem un prasītājas rīcību, vilcinoties ar prasības celšanu, par atbilstošu Civillikuma 1. panta noteikumiem.

Prasītāja apelācijas sūdzībā atsaucas uz Zemgales rajona tiesas spriedumu civillietā Nr. C73374319, Vidzemes rajona tiesas spriedumu civillietā Nr. C71208219, Valmieras rajona tiesas spriedumu civillietā Nr. C71208219 un Rīgas rajona tiesas spriedumu civillietā Nr. C39081814, kur prasība, kas celta, pamatojoties uz vienveidīgiem līgumiem, apmierināta pilnībā. Šajā sakarībā tiesas kolēģija norāda, ka Civillikuma 1. pantā ietvertais labas ticības princips kopsakarā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normām uzliek tiesai pienākumu pēc savas iniciatīvas izvērtēt iespējamo patērētāja tiesību pārkāpumu. Lai gan pušu pielīgtais aizdevuma lietošanas procentu apmērs pats par sevi nav uzskatāms par klaji nesamērīgu, nav samērīgi kreditoram prasīt no parādnieka atlīdzināt aizdevuma lietošanas procentus, kas aprēķināti par laiku, kurā kreditors nav izmantojis tiesības ne konkrēto aizdevuma Līgumu lauzt, ne arī savlaicīgi vērsties tiesā ar attiecīgu prasījumu.

[5.6] Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijai ir pamats atzīt, ka pirmās instances tiesa, noraidot prasību daļā par līgumisko procentu 1012,30 *euro* piedziņu, nav ņēmusi vērā kreditora tiesības saņemt likumiskos nokavējuma procentus sakarā ar saistības izpildes nokavējumu.

[5.7] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā izlemjams arī jautājums par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, jo to atlīdzināšana ir atkarīga no tiesas apmierināto prasījumu apmēra.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

No lietas materiāliem redzams, ka prasība celta par kopējo summu 3832,23 *euro* un ir apmierināta daļā par naudas līdzekļu 3522,05 *euro* piedziņu. Atbilstoši prasības summai prasītāja samaksājusi valsts nodevu 387,93 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,47 *euro*, kopā 393,40 *euro*.

Proporcionāli apmierinātajai prasības daļai (92 %) no /pers. D/ un /pers. E/ par labu prasītājai piedzenami tiesas izdevumi – valsts nodeva 356,89 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,47 *euro*, kopā 362,36 *euro*, 181,18 *euro* no katra.

[5.8] Atbilstoši Civilprocesa likuma 39. panta pirmās daļas 5. punktam un Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Pasts" tarifiem no atbildētāja piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi. No lietas materiāliem pievienotās uzziņas par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem redzams, ka saistībā ar dokumentu nosūtīšanu lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8,18 *euro*. Tā kā, iesniedzot prasības pieteikumu, samaksāti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,47 *euro*, no atbildētājas valsts labā piedzenami iepriekš lietā nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,71 *euro*.

[5.9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu un likuma „Par valss apdraudējuma un tā seku pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" 16. panta trešo daļu atbildētājiem nosakāms 60 (sešdesmit) dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 97. pantu, 189.-193. pantu, 204.[1] pantu, 426., 430., 432., 440.[11] pantu, 440.[12] pantu, likuma „Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību" 16. panta trešo daļu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

SIA „GelvoraSergeļ" prasību pret /pers. D/ un /pers. E/ par naudas piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „GelvoraSergeļ", reģistrācijas numurs 40103837691, līgumiskos procentus par laika periodu no 2012. gada 22. decembra līdz 2019. gada 31. maijam 702,12 *euro* (septiņi simti divi euro 12 centi).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „GelvoraSergeļ", reģistrācijas numurs 40103837691, tiesas izdevumus 181,18 *euro* (simtu astoņdesmit viens *euro* 18 centi).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „GelvoraSergeļ", reģistrācijas numurs 40103837691, tiesas izdevumus 181,18 *euro* (simtu astoņdesmit viens *euro* 18 centi).

Maksājums par labu SIA „GelvoraSergeļ" veicams prasītājas bankas kontā LV46HABA0551039500305, kas atvērts "Swedbank" AS.

Noraidīt SIA „GelvoraSergeļ" prasību daļā par līgumisko procentu piedziņu 310,18 *euro* apmērā.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,71 *euro* (divi euro 71 cents).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas nr. 90001672316, saņēmēja banka : Valsts kase, kods TRELLV22. Maksājuma mērķī jānorāda civillietu identificējoša informācija.

Noteikt atbildētājiem termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 60 (sešdesmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā 2020. gada 30. aprīlī.

Tiesnese	(paraksts)	L.Pliča
Tiesnese	(paraksts)	D.Jansone
Tiesnese	(paraksts)	A.Veita